

Přítomnost doprovodu při porodu

JUDr. MUDr. Lubomír Vondráček

Fakultní nemocnice v Motole, Praha

I když přítomnost otce dítěte či jiné blízké osoby rodičky na porodním sále při porodu, nepřesně označovaná jako doprovod, se stává více méně normou byť nadstandardní, je tato skutečnost provázána řadou nejasností a problémů, medicínských, etických, ekonomických i právních.

Především je třeba upozornit na to, že přítomnost otce dítěte na porodním sále má jiná specifika, než přítomnost člena rodiny na operačním sále, kde je operován jiný člen rodiny.

Listina základních práv a svobod v čl. 2 odst. 3 stanovuje, že každý může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Protože žádný platný právní předpis přímo nezakazuje přítomnost otce dítěte či jiné osoby blízké u porodu, je jejich přítomnost u porodu možná, za splnění jiných předpisem stanovených podmínek.

To v praxi znamená, že vedoucí pracovník zdravotnického zařízení je oprávněn rozhodnout, že na porodnickém oddělení, jehož je nadřízený může být osoba blízká rodičce dítěte přítomna vedení porodu. Ale je oprávněn rozhodnout i opačně. Tedy ředitel zdravotnického zařízení rozhodne v obecné rovině, že u porodu mohou být tyto osoby přítomny. Primář oddělení, v mimopracovní době vedoucí služby, pak rozhoduje o přítomnosti otce u porodu v konkrétním případě s ohledem na konkrétní podmínky a konkrétní okolnosti.

Přítomnost osoby blízké rodičce při jejím porodu musí být podrobně upravena v provozním řádu oddělení, se kterým musí být seznámen jak personál porodnice tak i doprovod rodičky.

Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, v platném znění, v § 55, odst. 2, písmeno d, stanovuje zdravotnickým pracovníkům povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dověděli v souvislosti s výkonem povolání, s výjimkou případů, kdy skutečnosti sdělují se souhlasem ošetřované osoby. Samotný požadavek otce, či kohokoliv jiného, být přítomen porodu není dostatečný. Přítomnost otce dítěte či jiné osoby u porodu lze povolit pouze po souhlasu rodičky. Protože tento souhlas musí být prokazatelný, je třeba, aby souhlas měl vždy písemnou formu, ať již je provedený na samostatném tiskopise nebo zápisem v porodopise.

Zdravotnické zařízení však nemá žádným předpisem stanovenou povinnost, aby přítomnost otce dítěte u porodu umožnil nebo dokonce zajistil.

Zdravotnické zařízení nemusí povolit přítomnost otce dítěte či jiné osoby u porodu, pokud tomu brání provozní důvody, hygienické důvody nebo jiné závažné okolnosti.

Zdravotnický pracovník, který vede porod nebo je za vedení porodu odpovědný, může již přítomnou osobu z porodního sálu vykázat, jestliže by svým nevhodným chováním zasahovala do průběhu porodu nebo negativně ovlivňovala klima na operačním sále, nebo pokud proto má jiný závažný důvod (zdravotní stav otce).

Pracovník, který vede porod, nemá povinnost při vedení porodu informovat přítomného o tom, co právě dělá, a vysvětlovat, proč tak činí. Je však potřebné, aby po ukončení porodu, pokud je o to požádán, svůj postup vysvětlil.

Aby se předešlo kolizím a nedorozuměním, je třeba, aby osoba žádající o přítomnost u porodu byla vždy předem řádně poučena o tom, jak se má na sále chovat. V praxi to znamená, že musí být poučena o režimu sálu, konkrétně o tom, kde se může pohybovat, na koho se má obracet, pokud něco potřebuje, a předem jí musí být vysvětlen pravděpodobný průběh porodu.

Je třeba poučit o tom, kde mají být odloženy svršky a další věci. Zdravotnické zařízení za odložené věci na stanoveném místě pak odpovídá.

Poučení podává zpravidla porodní asistentka, která právě rodičku přijímá, případně staniční sestra nebo pracovnice, která je k tomu určena.

Doporučuje se, aby o poučení byl proveden a podepsán záznam.

V této souvislosti je třeba upozornit, že je nutné se připravit na řešení škod, které mohou vzniknout. A to jak škody, kterou způsobí doprovod zdravotnickému zařízení, tak škody, které vzniknout doprovodu přihlížejícímu porodu.

Protože zdravotnickému zařízení, které umožní přítomnost otce u porodu, s tím vznikají náklady, je oprávněné, že zdravotnická zařízení požadují za umožnění přítomnosti u porodu úhradu. Její výše je stanovena na základě kalkulace ceny a je v různých zdravotnických zařízeních různě vysoká. O velikosti částky, kterou bude otec hradit, je třeba ho předem informovat.

Diskuse je o tom, jak postupovat, pokud chce být přítomen u porodu někdo jiný než otec dítěte a rodička s jeho přítomností souhlasí. Matka či otec rodičky, sourozenec nebo i jiná blízká osoba jako je nový partner, který však není otcem dítěte. I když důvody přítomnosti této osoby u porodu jsou obvykle jiné než přítomnost otce dítěte, je třeba mít za to, že i v tomto případě lze postupovat stejně, jako když se jedná o přítomnost manžela či otce dítěte u porodu. Je však vždy nutné odmítnout, aby porodu rodičky byla přítomná osoba nezletilá, tedy osoba mladší 18 let, a to i když si to rodička přeje.

Složitá a stále častěji se vyskytující je situace, kdy rodička požaduje, aby porodu byl přítomen otec dítěte a porodní asistentka, kterou si sebou přivede. Jako doprovod se zpravidla uznává pouze jedna osoba. Je nutné připomenout, že porodní asistentka, která doprovází rodičku, jí může doprovázet pouze jako doprovod a tedy není a nemůže být dále i jejím ošetřujícím zdravotnickým pracovníkem. Protože není zaměstnancem zdravotnického zařízení, není oprávněna indikovat diagnostické výkony ani léčebné zákroky a již vůbec ne je provádět. A to ani i když si to rodička přeje.

Za zdravotní stav, diagnostický a léčebný postup odpovídá zdravotnické zařízení, kde je rodička hospitalizovaná a jeho zaměstnanci, kteří zdravotní péči poskytují, se všemi povinnostmi, ale také se všemi právy, které povinnostem odpovídají.

Moderní babičství 1, 2003

Souhlas rodičky s přítomností otce u porodu a poučení otce:

Nemocnice v
Gynekologicko-porodnické oddělení
Primář MUDr.

Já níže podepsaná souhlasím s přítomností r.č.
u mého porodu a souhlasím, aby byl informován o průběhu porodu a zdravotním stavu mém i narozeného dítěte.

V dne
Podpis rodičky

Já níže podepsaný jsem byl srozumitelně a podrobně seznámen s provozním řádem
porodnického oddělení, kde chci být přítomen porodu, a zavazuji se jej dodržovat.
Byl jsem předem poučen o úhradě a souhlasím s její výší.

V dne
Podpis

*L. Vondráček
V Úvalu 84
150 06 Praha 5*